

kr. 2.927.00. Af málskostaðinum hljóti skipaður talsmaður stefnanda, Gunnar A. Pálsson hæstaréttarlögmaður, kr. 5.800.00 í málflutningslaun.

Gunnar M. Guðmundsson, fulltrúi borgardómara, kvað upp þenna dóm.

Dómsorð:

Stefndi, Olíufélagið h/f, greiði stefnanda, Jóni Gunnarsyni, kr. 48.462.50 ásamt 6% ársvöxtum frá 29. marz 1954 til 22. febrúar 1960, en 7% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og kr. 8.727.00 í málskostnað. Af þeirri fjárhæð hljóti skipaður málflutningsmaður stefnanda, Gunnar A. Pálsson hæstaréttarlögmaður, kr. 5.800.00 í málflutningslaun.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Föstudaginn 26. maí 1961.

Nr. 192/1960. Níels Ingvarsson (Benedikt Sigurjónsson hrl.)
gegn

**Innheimtumanni ríkissjóðs, bæjarfógetanum
í Neskaupstað f. h. ríkissjóðs**
(Páll S. Pálsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Ómerking. Frávísun frá héraðsdómi.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 11. nóvember 1960. Krefst hann þess aðallega, að hinn áfrýjaði dómur verði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi. Til vara krefst hann sýknu af kröfum stefnda. Þá krefst hann og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi stefnda.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar í Hæstrétti úr hendi áfrýjanda.

Hinn 30. júní 1960 var tekið fyrir á bæjarþingi Neskaupstaðar mál stefnda gegn áfrýjanda. Áfrýjandi, sem er ólög-lærður, sótti þing óstefndur. Dómarinn lagði þá fram sóknarskjöl, skatttreikning, eftirrit bréfs frá skattstjóranum í Neskaupstað og greinargerð, undirritaða af þáverandi bæjarfógeta í Neskaupstað, Axel Tulinius. Af hálfu sóknaraðilja sótti enginn þing. Fulltrúi bæjarfógetans, Haukur Davíðsson, sem stýrði þinghaldi, lét þó bóka í þingbók, að málið væri þingfest og sáttatilaun hefði orðið árangurslaus. Eftir að ákveðinn hafði verið skriflegur málflutningur, fékk áfrýjandi færð efnisleg mótmæli til bókar, en málinu var því næst frestað til framlagningar greinargerðar af hálfu áfrýjanda og til öflunar gagna. Málið var aftur tekið fyrir á bæjarþingi 1. september 1960, enda þótt enginn sækti þing af hálfu sóknaraðilja frekar en áður. Áfrýjandi lagði þá fram greinargerð og nokkur gögn. Málið var að því búnu dómtekið, eftir að bókað hafði verið, að aðiljar féllu frá málflutningi.

Meðferð máls þessa fyrir bæjarþinginu er með öllu löglaus. Þar sem ekki var sótt þing af hálfu sóknaraðilja, er málið skyldi þingfest, var málatilbúnaður hans ónýtur, sbr. 1. mgr. 118. gr. laga nr. 85/1936. Þá var og fulltrúi hins reglulega héraðsdómara óhæfur að gegna dómarastörfum í málinu samkvæmt 3. mgr. 37. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 1. tl. 36. gr. sömu laga. Ekki verður heldur séð, að hann hafi leiðbeint áfrýjanda um málsmeðferð, sbr. 114. gr. laga nr. 85/1936. Þess er og að geta, að eigi verður ráðið af málsgögnum, að heimilt hafi verið að ganga framhjá sáttamönnum með sáttatilaun í málinu.

Hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð öll í héraði verða því ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi.

Eftir þessum málalokum ber að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, kr. 3000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð í héraði eiga að vera ómerk, og visast málinu frá héraðsdómi.

Stefndi, innheimtumaður ríkissjóðs, bæjarfógetinn í Neskaupstað f. h. ríkissjóðs, greiði áfrýjanda, Niels Ingvarssyni, kr. 3000.00 í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur bæjarþings Neskaupstaðar 22. september 1960.

Mál þetta, sem tekið var til dóms 1. september s.l., hefur innheimtumaður ríkissjóðs, hér í bæ, höfðað gegn Niels Ingvarssyni, Skólaveg 8, hér í bæ, til greiðslu á eftirstöðvum tekjuskatts, að fjárhæð kr. 583.00, fyrir skattárið 1956. Mál þetta var tekið fyrir samkvæmt samkomulagi hinn 30. júní s.l.

Stefndi hefur krafizt sýknu af kröfum innheimtumanns ríkissjóðs og málskostnaðar úr hendi hans að mati dómarans.

Stefnandi hefur krafizt greiðslu skatteftirstöðvanna, að fjárhæð kr. 583.00, en ekki gert aðrar kröfur í málinu.

Málsatvik eru þau, að stefnandi hefur árangurslaust reynt að innheimta eftirstöðvar tekjuskatts fyrir gjaldárið 1957, að fjárhæð kr. 583.00, hjá stefnda.

Stefndi hefur barið því við, að þessi hluti tekjuskatts hans nefnt ár sé ranglega álagður. Heldur hann því fram, að sér hafi verið synjað um persónufrádrátt fyrir sonardóttur sína, sem sé fósturbarn sitt. Skattstjórinn í Neskaupstað hefur synjað stefnda um umræddan frádrátt, og skal nú í höfuðdráttum rakinn rökstuðningur skattstjóra.

Stefndi hafði á framtali sínu talið sonardóttur sína, Guðrúnu Borghildi Ingvarsdóttur, f. 6. maí 1955, á sínu framfæri.

Miðað við íbúaskrá Neskaupstaðar 1. desember 1956, er barnið ekki á íbúaskrá Neskaupstaðar. Samkvæmt tilkynningu frá Hagstofu Íslands frá 1. maí 1957 er fyrirmælt, að stúlkubarnið skyldi tengjast föður sínum, Ingvari Níelssyni.

Af þessum sökum neitaði skattstjóri að viðurkenna rétt stefnda til ómagafrádráttar fyrir barnið og vísar til 87. gr., B-liðar, reglugerðar um tekju- og eignarskatt.

Þá vísar skattstjóri til kæru stefnda til skattstjóra, en þar er sagt, að barnið hafi verið á framfæri föður síns árið 1955, en árið 1956 á framfærslu stefnda í máli þessu.

Með vísun til laga um tekju- og eignarskatt, 12. gr., telur skattstjóri, að það komi til álita, hvort telja megí Guðrúnu Borghildi fósturbarn framteljanda. Skattstjóri kveður barnið hafa dvalið

á heimili stefnda nokkra mánuði á árinu 1956 með móður sinni, en á fyrra helmingi nefnds árs mun barnið hafa flutzt af heimili hans.

Til þess að barn geti talizt fósturbarn, telur skattstjóri það frumskilyrði, að barn dvelji á heimili fósturföður og fái þar allt sitt viðurværi og aðhlynningu. Hann kveður svo ekki hafa verið í þessu tilfelli, og sé því Ingvar Níelsson, sonur stefnda, framfærsluskyldur fyrir barnið. Að áliti skattstjóra er dvöl barnsins á heimili stefnda óbeinn styrkur til sonar hans, og sé sá styrkur ekki frádráttarbær.

Af ofangreindum ástæðum hefur skattstjóri synjað kröfu stefnda um ómagafrádrátt fyrir barnið Guðrúnu Borghildi Ingvarsdóttur fyrir skattárið 1956.

Yfirsattanefnd Neskaupstaðar staðfesti þenna úrskurð 9. október 1957. Einnig hefur úrskurður þessi verið staðfestur af Ríkisskattanefnd.

Rökstuðningur stefnda er á þessa leið. Hann mótmælir skuldinni, þar eð hann telur sér hafa borið frádráttur á skatti fyrir gjaldárið 1957 vegna fósturdóttur sinnar, Guðrúnar Borghildar Ingvarsdóttur. Neitun skattyfirvalda kveður hann byggða á því, að barnið hafi ekki haft lögheimili á heimili hans í desembermánuði fyrir árið 1956. Stefndi kveður þetta reglugerðarákvæði, sem ekki eigi stoð í lögum. Ef þetta reglugerðarákvæði væri rétt, telur stefndi, að óheimilt væri að telja barnið á framfæri föður síns, sem á sama lögheimili og stefndi.

Stefndi kveðst byggja neitun sína á að greiða stefnufjárhæðina á 12. gr. laga nr. 46/1954. Hann telur barnið hafa verið á framfæri sínu sem fósturdóttir árið 1956 og vísar til 41. gr. reglugerðar nr. 147/1955. Með vísun til framangreindrar reglugerðargreinar og 12. gr. laga nr. 46/1954 telur stefndi, að sér beri frádráttur fyrir barnið, og segir það ekkert frumskilyrði, að barn dvelji á heimili framfærandar.

Varðandi heimilisfestu fyrir barnið, telur stefndi, að það hafi sama heimilisfang, og sé sér ekki heimilt að fá frádrátt fyrir barnið, þá sé föður barnsins það ekki heldur heimilt.

Engin ákvæði segir stefndi vera í lögum eða reglugerðum um, að barn þurfi að hafa sama heimilisfang og framteljandi þess.

Um það er deilt í máli þessu, hvort stefnda, Níels Ingvarssyni, hafi borið ómagafrádráttur fyrir sonardóttur sína, Guðrúnu Borghildi Ingvarsdóttur, fyrir skattárið 1956. Ekki er deilt um, að

stefnufjárhæðin, kr. 583.00, sé rétt, þ.e.a.s. að eftirstöðvarnar séu sá hluti tekjuskattsins, sem stefnda ber að greiða, ef ómagafrádráttur kemur ekki til greina.

Því hefur ekki verið mótmælt af stefnda, að sonardóttir hans, Guðrún Borghildur Ingvarsdóttir, var ekki á íbúaskrá Neskaupstaðar 1. desember 1956 og að í tilkynningu frá Hagstofunni, dagsettri 1. maí 1957, er fyrirmælt, að hún skuli tengjast Ingvari Nielssyni, föður sínum.

Eins og að framan er rakið, neitar stefndi að greiða umkrafinn tekjuskatt, þar eð hann telur sonardóttur sína, Guðrúnu Borghildu Ingvarsdóttur, hafa verið fósturdóttur sína á árinu 1956, og hafi sér því borið tekjuskattsfrádráttur fyrir hana það ár, og í greinargerð sinni hefur hann vísað til 12. gr. laga nr. 46/1954 og 41. gr. reglugerðar nr. 147/1955 máli sínu til stuðnings. Samkvæmt þessum greinum telur stefndi, að sér hafi borið að fá nefndan frádrátt.

Varðandi heimilisfang barnsins segir stefndi, að það ákvæði fyrirfinnist ekki í lögum eða reglugerðum, að fósturbarn þurfi að hafa sama heimilisfang og framteljandi.

Þar sem úrlausnarefnið í máli þessu er, hvort nefnt barn hafi verið fósturbarn stefnda á árinu 1956, ber að athuga B-lið 87. gr. reglugerðar nr. 147/1955, en þar segir: „Um ómagafrádrátt allan skal þess gætt, að fullar upplýsingar séu fyrir hendi: nafn ómaga, aldur og heimili, og gengið úr skugga um, að þær upplýsingar séu í samræmi við manntal umdæmisins og að gjaldandi eigi rétt á frádrætti hans vegna.“

Reglugerð nr. 147/1955 um tekju- og eignarskatt er sett samkvæmt lögum nr. 46/1954 um tekju- og eignarskatt. 87. gr. reglugerðarinnar er sett í samræmi við 12. gr. framangreindra laga greininni til fyllingar og skýringar. Ekki verður séð, að 87. gr. reglugerðarinnar fari út fyrir ramma 12. gr. tekju- og eignarskattslaganna, hvorki að efni né anda.

Ekkert hefur komið fram í máli þessu því til stuðnings, að stefndi hafi uppfyllt þær kröfur, sem gerðar eru í greininni um ómagafrádrátt. Og ekki hefur hann getað fært nægileg rök eða sönnunargögn fyrir því, að stúlkubarnið Guðrún Borghildur Ingvarsdóttir hafi verið fósturbarn hans árið 1956.

Þrátt fyrir mótmæli stefnda verður að byggja þenna dóm á B-lið 87. gr. reglugerðar nr. 147/1955.

Úrslit málsins verða þá þau, að stefndi verður dæmdur til að greiða stefnanda kr. 583.00.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður, þar sem stefnandi hefur ekki krafizt hans.

Haukur Davíðsson, settur bæjarfógeti, kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Stefndi, Niels Ingvarsson, greiði stefnanda, innheimtumannni ríkissjóðs í Neskaupstað, kr. 583.00.

Málskostnaður fellur niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri ábyrgð að lögum.

Föstudaginn 26. maí 1961.

Nr. 135/1959. Þórunn Guðjónsdóttir (Ragnar Ólafsson hrl.)
gegn

Dánarbúi Elísabetar Pétursdóttur og
Guðjóns Guðmundssonar,
Halldóru Guðjónsdóttur,
Guðjóni Guðjónssyni,
Lúðvík Guðjónssyni,
Albert Guðjónssyni og
Guðmundi Guðjónssyni
(Gunnar Jónsson hdl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómárar Hæstaréttar.

Skiptamál. Framfærslukrafa.

Dómur Hæstaréttar.

Kristján Kristjánsson, borgarfógeti í Reykjavík, hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 12. ágúst 1959 og krafizt þess, að henni verði greiddar af óskiptum eignum dánarbús Elísabetar Pétursdóttur og Guðjóns Guðmundssonar kr. 141.383.00 ásamt 6% ársvöxtum frá 9. maí 1957 til greiðsludags og stefndu, öðrum en dánarbúinu, verði dæmt in solidum að greiða henni málskostnað fyrir skiptadómi og Hæstarétti.